

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ВЕБ-САЙТИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧА СИСТЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто значення сучасних освітніх веб-сайтів для здійснення педагогічної діяльності викладача системи післядипломної освіти. На основі узагальнення наукової літератури уточнено сутність поняття професійної самореалізації особистості в цілому та професійно-педагогічної самореалізації викладача. Відмічено, що використання викладачами системи післядипломної освіти веб-сайтів є необхідною складовою професійно-педагогічної самореалізації та вимагає забезпечення певних організаційно-педагогічних умов та спеціально організованого інформаційно-освітнього простору.

Ключові слова: викладач системи післядипломної освіти, інтернет-ресурси, інформаційно-комунікаційні технології, професійно-педагогічна самореалізація, освітні веб-сайти.

Вступ. Проблема професійно-педагогічної самореалізації викладацької спільноти набуває особливої актуальності в умовах упровадження в сферу освіти, зокрема системи післядипломної освіти, нових інформаційних технологій, що призводить до зміни ролі викладача в освітньому процесі, його педагогічних поглядів і методологічних підходів, готовності передавати свої знання і досвід на новому теоретичному та практичному рівнях. Як зазначає О. Корчажкіна, педагог перестає бути єдиним джерелом інформації для тих, хто навчається. Саме він повинен організувати процес навчання таким чином, щоб перетворити традиційне освітнє середовище в високотехнологічну, сучасну систему, що відповідає вимогам інформаційного суспільства [5, с. 170].

Як засвідчує практика та досвід професійної діяльності в сфері післядипломної освіти, класичні методи навчання не завжди бувають економічно ефективними, тому їм на зміну приходять більш прогресивні електронні системи, які сприяють здійсненню продуктивної професійної діяльності викладача системи післядипломної освіти. Серед них помітну роль відіграють сучасні освітні веб-сайти як складові Інтернет-простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна самореалізація особистості є однією з ключових міждисциплінарних проблем, яка вивчається представниками психології, філософії, соціології, культурології та педагогіки. Теоретико-практичні засади професійно-педагогічної самореалізації висвітлюються у працях В. Байлука, В. Боброва, Б. Гершунського, У. Джеймса, Р. Кетелла, Н. Лосевої, Т. Маслової, В. Осколкової та інших. Важливе значення для нашого наукового пошуку мають результати досліджень у сфері інформатизації освіти В. Безпалька, В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, М. Козяра, Ю. Машбиця, Є. Полат, І. Роберт, С. Семерікова та інших. Незважаючи на досягнуте в досліджуваній нами сфері, питання використання викладачами системи післядипломної освіти сучасних освітніх веб-ресурсів поки-що не знайшли належного осмислення й трактування в сучасних дослідженнях, а тому вимагають додаткового вивчення й узагальнення.

Метою статті є аналіз та узагальнення сучасних

освітніх веб-сайтів як інноваційних засобів, які сприяють продуктивній професійно-педагогічній самореалізації викладача системи післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблематики, пов'язаної з професійно-педагогічною самореалізацією особистості викладача, неодмінно актуалізує необхідність різнопланового з'ясування її ключових складових та критеріїв. Із цих позицій у тематиці вивчення теоретико-методологічних засад професійно-педагогічної самореалізації важливим є аналіз підходів сучасних авторів до визначення поняття професійно-педагогічної самореалізації, які трактують її як процес розвитку і реалізації своїх можливостей і задатків у професійній діяльності [1, 2]. Нам імponує думка В. Байлука, згідно з якою професійно-педагогічна самореалізація може бути як продуктивно-позитивною, так і негативною, поєднуючи у собі позитивну і негативну самореалізацію. Під продуктивною професійно-педагогічною самореалізацією дослідник розуміє таку діяльність, яка “детермінується істинними потребами суспільства, істинними потребами і можливостями особистості, тобто будується на позитивній ціннісно-нормативній базі, відповідає і вимогам до такого виду діяльності суспільства, і вимогам до нього її суб'єкта” [1, с. 211]. Дослідивши сутнісні аспекти самореалізації особистості, В. Байлук запропонував критерії професійно-педагогічної самореалізації, серед яких чільне місце займає виготовлення в процесі професійної праці суспільно корисного продукту, задоволеність працівника самим процесом і результатом праці, а також матеріальною винагородою за працю, а також суспільне визнання значущості праці людини, її досягнень [1, с. 211].

Розглядаючи феномен професійного становлення та розвитку педагога, А. Батаршев вважає, що однією із складових цього феномену є професійно-педагогічна самореалізація як потреба в безперервному саморозвитку і самовдосконаленні, мотивація до творчого потенціалу і дивергентного мислення [2, с. 63]. Ефективність професійно-педагогічної самореалізації, на думку науковця, оцінюється такими показниками, як-то “успіх-неуспіх”, задоволеність працею та продуктивна діяльність.

Отже, професійно-педагогічна самореалізація ви-

кладача є складовою його професійного становлення й має інтегративний характер, який обумовлений особливостями професійно-педагогічної діяльності в системі післядипломної освіти.

У сучасному інформаційному світі продуктивно професійно й педагогічно самореалізовуватися сприяють інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), які надають необмежені можливості в пошуку, відборі, обробці та зберіганні інформації. Завдяки використанню інформаційних та комунікаційних технологій в освіті відбувається зміщення акцентів з самих можливостей комп'ютера на вихід в інформаційний простір мережі Інтернет.

Принагідно зазначимо, що особливу роль у професійній діяльності викладача системи післядипломної освіти відіграють освітні веб-сайти як складові Інтернет-простору. Поняття веб-сайту є відносно новою термінологією, яка не зафіксована як законодавча чи-то педагогічна категорія. Проте в одному із нормативних документів надано визначення веб-сайту та веб-порталу як певного поєднання технічної та інформаційної складової [6]. Згідно з п. 1. 3 цього документу, веб-сайт – це сукупність програмних та апаратних засобів з унікальною адресою у мережі Інтернет разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певного суб'єкта і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інші інформаційні послуги через мережу Інтернет.

У розрізі нашого дослідження зацікавленість становлять освітні веб-сайти, які сприяють здійсненню результативної професійно-педагогічної самореалізації викладача системи післядипломної освіти, зокрема:

- *сайти, створені з метою дистанційного навчання студентів і навчання студентів на стаціонарі* (наприклад, сайт «електронний курс лекцій», сайт «лабораторний практикум», сайт «електронний підручник», сайт для тестування, оцінки знань та ін.). Такі веб-сайти – це веб-проекти, що дозволяють здійснювати освітній процес за допомогою телекомунікаційних мереж;

- *сайти, присвячені дослідницькій діяльності* (наприклад, сайти дослідницьких робіт студентів, викладачів, науковців, віртуальні наукові лабораторії, так звані «творчі майстерні», сайти науково-дослідних і навчальних центрів. Авторською розробкою такого дослідницького веб-сайту є інтернет-школа педагога-дослідника (О. Норкіна) (<http://chipo.klasna.com/>), яка містить як теоретичні матеріали з проблеми дослідницької компетентності, так і дистанційний курс «Вчимося здійснювати педагогічне дослідження» як чинник розвитку дослідницької компетентності вчителів математики;

- *сайти, що представляють віртуальні методичні об'єднання* (наприклад, сайти для тематичних семінарів, телеконференцій, форумів в он-лайн режимі з питань освіти та ін.). Важливою особливістю таких ресурсів є можливість коментування та оцінювання (тобто суспільного визнання) розміщених педагогом робіт, що сприяє підвищенню задоволеності педагога результатами своєї праці;

- *сайти довідникового характеру*. Анкетування викладачів закладів післядипломної освіти підтвердило, що найбільш відомими в педагогічному спів-

товаристві є наступні сайти: безкоштовні бібліотеки мережі за різними педагогічними проблемами (<http://allbest.ru/libraries.htm>), освітній портал (<http://www.osvita.org.ua/>), портал Академії педагогічних наук України (<http://www.apsu.org.ua>), портал компанії «Кирило і Мефодій» (<http://www.km.ru>) та інші. Більшість педагогів прагне займатися в електронних бібліотеках, оскільки перевагами такого навчання є можливість працювати в бібліотеці у зручний час у зручному місці, а також оптимізація професійної діяльності за рахунок економії часових і трудових ресурсів, можливість віртуально перебувати в бібліотеці іншого міста чи країни;

- *навчальна преса* (електронні видання і сайти традиційних газет, журналів та інших видань з вільним доступом). Електронна періодика освітнього характеру представлена як українськими, так і російськими електронними журналами з педагогіки, яких вже досить багато. Найбільш поширеними є «Теорія і методика управління освітою» (<http://tme.uomo.edu.ua/>), «Науковий вісник Донбасу. Серія «Педагогічні науки»» (<http://nvd.luguniv.edu.ua/>), «Народна освіта» (<http://narodnaosvita.kiev.ua/>), «Інформаційні технології і засоби навчання» (<http://journal.iitta.gov.ua/>), «Освітологічний дискурс» (<http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal>), «Педагог» (http://www.bspu.altai.su/bspu_info/pedagog), «Кур'єр образования» (<http://www.courier.com.ru>), «Зеркало» (<http://www/iph.ras.ru/~mc>), «Образование: исследование в мире» (<http://www.oim.ru>), «Вопросы интернет-образования» (<http://www.center.fio.ru/vio>), «Эйдос» (<http://www.eidos.ru>). Перелік електронних фахових видань, зокрема, України засвідчив, що за класифікацією, яка поділяє їх на паралельні, оригінальні та інтегровані [4], усі вони є оригінальними, тобто це електронні журнали, які розповсюджуються виключно в електронній формі. Вони не є копіями, тобто електронними версіями традиційних друкованих видань або відсканованими архівами в Інтернеті, тобто не є паралельними. Хоча загалом для електронних видань саме ця форма є найбільш розповсюдженою, адже не потребує великих затрат, у тому числі і фінансових. Також усі електронні фахові видання з педагогіки не є інтегрованими, адже не є розширенням і доповненням традиційного друкованого видання.

- *персональні сайти* (сайти вчених, викладачів та інших працівників сфери освіти) [3, с. 108].

Відповідно до поданої вище класифікації коротко проаналізуємо освітній веб-сайт КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» за інформаційно-комунікаційним наповненням та сферою професійно-педагогічної самореалізації викладача системи післядипломної освіти (<http://oiropp.ed-sp.net/>).

Веб-сайт закладу був створений з метою активного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у практику роботи закладу освіти та як інструмент мережевої взаємодії всіх учасників освітнього процесу. На вирішення актуальних питань навчання та виховання учнівської молоді, здійснення саморозвитку та самовдосконалення педагогів області було створено розділи, які містять інноваційний характер. Сьогодні велика увага в системі післядипломної освіти приділяється розвитку дистанційної

освіти – комплексу освітніх послуг, які надаються користувачеві за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища на будь-якій відстані від установ освіти. Саме тому як попит на дистанційне навчання та використання дистанційних освітніх технологій у розділі “Віртуальна академія наук” створена інтернет-рубрика дистанційного навчання Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, а саме атестаційні курси підвищення кваліфікації (<http://adc.ippro.com.ua/moodle/>), який дає можливість здійснювати навчання педагогів регіону області у міжкурсовий період у формі он-лайн лекцій та вебінарів, надавати он-лайн консультації з актуальних питань психолого-педагогічного спрямування. У той же час такий освітній проект є професійною карткою викладача, оскільки викладацька спільнота презентує свої наукові розробки та створює навчально-методичні продукти у формі спецкурсів, лекцій, міні-тренінгів тощо.

Змістовним прикладом веб-сайту довідникового характеру є сайт-каталог колекції цифрових освітніх ресурсів Черкаського ОІПОПП (<http://oiopp.ed-sp.net/digital-resources-collection>) як інформаційне зібрання цифрових ресурсів, що включають наочні і тематичні колекції, об’єднані єдиною системою опису ресурсів і єдиною пошуковою системою. Тут розміщені навчально-методичні, художні і наукові тексти, мультимедійні презентації, електронні посібники, комп’ютерні програми, мультимедійні проекти, розробки нестандартних уроків, практичні, самостійні та контрольні роботи, тестові завдання, звукові й музичні файли, цифрові копії та авторські розробки художніх і науково-популярних фільмів, аудіокниги, мультимедійні ігри та конкурси, відео майстер-класи, графічні зображення, фото, таблиці, картографічні системи, моделі фізичних явищ, природно-наукових і соціальних процесів, словники, інформаційні довідки тощо.

Стрімке зростання мережі Інтернет в Україні та за її межами дало поштовх для існування та функціонування віртуальних освітніх спільнот регіонального рівня. Задіяні в освітньому процесі, вони мають багато характеристик і форм, а також відрізняються своїми цілями, методами, завданнями, програмами, аудиторією тощо. Нами виявлено, що в сучасному інформаційному просторі існує безліч видів і форм віртуальних освітніх спільнот, які створено безпосередньо вчителями-практиками, об’єднаних спільною метою та інтересами: предметні методичні об’єднання, об’єднання педагогів початкових класів, об’єднання класних керівників і вихователів групи продовженого дня, школи передового педагогічного досвіду і розвитку професійної майстерності, педагогічні студії, педагогічні лабораторії, кафедри, педагогічні союзи та асоціації.

В якості підтвердження значущості такої інноваційної форми діяльності викладачами нашого на-

вчального закладу були створені віртуальні педагогічні спільноти (інтернет-клуби “Кліо”, “Палітра”, “Дивограй дошкільної освіти”, “Пеі-фактор” та інші) (<http://chipo.klasna.com/>) як творчі майданчики для професійно-педагогічної самореалізації особистості викладача та інноваційної форми професійного навчання, вдосконалення та експериментування педагогічної спільноти.

Отже, узагальнюючи зазначене вище, констатуємо, що кількість освітніх веб-сайтів стає дедалі більше, що призводить до необхідності їхнього подальшого узагальнення та дозволить ефективніше підходити до пошуку і використання Інтернет-ресурсів викладачами. Різноманітність сучасних освітніх веб-сайтів надають широкий спектр для професійно-педагогічної самореалізації викладача системи післядипломної освіти. Разом з тим, необхідно відзначити, що незважаючи на наявність великої кількості освітніх ресурсів, у системі післядипломної освіти часто виникають невідповідності між можливостями інформаційних технологій і їх реальним застосуванням у професійній діяльності викладача. Проблема полягає в тому, що переважна більшість викладачів післядипломної освіти, на жаль, не володіє необхідними інформаційними компетенціями, необхідними для ефективного застосування комп’ютерних технологій, у тому числі освітніх ресурсів. Ситуація ускладнюється і тим, що інформаційні технології швидко оновлюються – з’являються нові, більш ефективні і складні, засновані на штучному інтелекті, віртуальній реальності, геоінформаційних системах тощо. Труднощі освоєння комп’ютерних технологій виникають ще й через відсутність не тільки методичної бази їх використання в цій сфері, але і чіткого уявлення про формування інформаційної компетентності педагога, що змушує викладача на практиці орієнтуватися лише на особистий досвід і вміння емпірично шукати шляхи ефективного застосування інформаційних технологій [1].

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні **висновки**. Інформатизація системи післядипломної освіти дозволяє побудувати інноваційну модель навчального процесу, створити якісні умови для результативної взаємодії учасників навчання, презентувати можливості для здійснення продуктивної професійно-педагогічної самореалізації викладача. Величезну роль у закладах післядипломної освіти з використанням сервісів Інтернет відіграють сучасні мережні технології. Досвід роботи в інституті післядипломної освіти засвідчує, що використання персональних освітніх веб-сайтів є необхідним і невід’ємним ресурсом професійно-педагогічної самореалізації викладачів. Перспективами подальших досліджень є аналіз існуючих персональних веб-сайтів викладачів системи післядипломної освіти та створення авторського сайту як платформи для професійно-педагогічної самореалізації.

Список використаної літератури

1. Байлук В.В. Професійна самореалізація людини / В.В.Байлук // Соціально-професійна мобільність в XXI столітті: Збірник матеріалів і доповідей Міжнародної конференції. – Екатеринбург, 2014. – С.208-213
2. Батаршев А.В. Психолого-педагогічна концепція самореалізації педагога професійної школи / А.В.Батаршев // Педагогіка. – 2011. – №9. – С.62-69
3. Жук Л.Г. Інтернет-технології як средство організації самостійної роботи студентів технічних вузів (на матеріалі навчання іноземному мові): дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Л.Г.Жук. – СПб, 2006. – 192 с.

4. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості: ДСТУ 7157:2010. -Корчажкина О.М. Обучение в условиях информатизации / О.М.Корчажкина // Народное образование. – 2008. – № 6. – С.169-175
5. Порядок інформаційного наповнення і технічного забезпечення єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, затверджений наказом Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України, Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25 листопада 2002 р. № 327/225. – [Електронний ресурс]. – [http:// www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).

Стаття надійшла до редакції 29.04.2016 р.

Николаеску Инна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры дошкольного образования и профессионального развития педагогов

КНУ «Черкасский областной институт последипломного образования педагогических работников Черкасского областного совета», г. Черкаси, Украина

**СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ВЕБ-САЙТЫ
КАК СРЕДСТВО ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ
ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СИСТЕМЫ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

В статье рассмотрено значение современных образовательных веб-сайтов для осуществления педагогической деятельности преподавателя системы последипломного образования. На основе обобщения научной литературы уточнена сущность понятия профессиональной самореализации личности в целом и профессионально-педагогической самореализации преподавателя. Отмечено, что использование преподавателями системы последипломного образования веб-сайтов является необходимой составляющей профессионально-педагогической самореализации и требует обеспечения определенных организационно-педагогических условий и специально организованного информационно-образовательного пространства.

Ключевые слова: преподаватель системы последипломного образования, интернет-ресурсы, информационно-коммуникационные технологии, профессионально-педагогическая самореализация, образовательные веб-сайты.

Nikolaesku Inna

Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Assistant Professor
Department of Preschool Education and Professional Development of Educators
Cherkassy Regional Institute of Postgraduate Education of Teachers
Cherkasy, Ukraine

**MODERN EDUCATIONAL WEB-SITES AS MEANS OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL SELF-
REALIZATION OF A TEACHER OF POSTGRADUATE EDUCATION**

The problem of professional and pedagogical self-realization of teaching community is of particular relevance in the implementation of education, particularly of postgraduate education, new information technologies, leading to the changing role of the teacher in the educational process. It has been found that among modern information technologies play a prominent role in modern educational web sites as components of the Internet space. The analysis of scientific literature allowed to distinguish types of educational web-sites and briefly describe them. The semantic and technical content of the website Cherkassy Regional Institute of Postgraduate Education has been analyzed, which was established to active introduction of ICT in the practice of educational and networking as a tool for all participants in the educational process. The heading online distance learning has been analyzed, which allows teachers to exercise training area in the region between courses in the form of online lectures and webinars provide online consultations on topical issues of psychological and pedagogical direction; a site-catalog collections of digital educational resources as information gathering digital resources, including visual and thematic collections, integrated unified system resource description and only search engine. A variety of educational web-sites enables productive of professional and pedagogical self-realization lecturer of postgraduate education.

Key words: lecturer of postgraduate education, Internet resources, information and communication technology, professional-pedagogical self-realization, educational websites.